

SZOMBAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Hejben hához hordva: Vidékre postán szállítva
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyszeri szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyváradi, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok vizsgálatára és hirdetések kiadására nem vállalkozik kiadóhivatalos intéseidék.

Németország válasza a békejegyzékre.

A jegyzék várható fogadtatása nem volt biztató. — Németország hajlandó az eszmecserében részt venni.

Budapest, szeptember 20. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Távirati Iroda jelenti: az osztrák-magyar kormány békejegyzékére a bécsi német császári nagykövetség által átadott válasz szövege a következő:

Alulírott császári nagykövetség bátorodik a császári és királyi Ház és külügyek miniszterének e hó 14-én kelt nagybecsű jegyzékére a következőket válaszolni:

A császári és királyi kormánynak a hadviselő államokhoz intézett azon felszólítása, hogy üljenek össze bizalmas és nem kötelező megbeszélésre a béketárgyalások alapelveinek megvitatása érdekében valamely semleges országban: megegyezik a békehajlandóságnak és engesztelékenységnek annak a szellemével, amelyről a négyesszövetség felelős államférfiai és a szövetséges népek hivatott képviselői több ízben tettek tanúságot.

Az a fogadtatás, amelyben korábbi hasonló lépéseinknek ellenségeinknél része volt, nem volt biztató. A császári kormány mindazonáltal azzal az őszinte és komoly kívánsággal fogadja az újabb kísérletet, amely közelebb akarja hozni az egész világ által óhajtott biztosított és tartós békét, hogy a császári és királyi kormánynak nagy felelősségérzéstől és nemes emberségtől áthatott fejtegetései ezuttal a kívánt viszonyásra találjanak!

Alulírott bátorodik a császári kormány nevében kijelenteni, hogy Németország hajlandó a javasolt eszmecserében részt venni.

Amerika cárja.

Wilson ur tehát kijelentette, „hogy nem akar és nem tud semmiféle értekezletjavaslattal foglalkozni olyan ügyben, melyre nézve álláspontját és szándékát annyira tisztán kifejezte.”

Ez a perfid, gőgös válasz érkezett Amerikából arra a konciliáns és tisztességes ajánlatra, amelyet Burián gróf tett az összes hadviselő feleknek. Már pedig ma ellenségeinknek Amerika diktál, kétségtelen, hogy Wilson elutasító válaszára többi ellenségünk is engedelmesen fejet fog bólintani.

Wilson, akinek békepontjai iránt nálunk is úgy leikersedik Károlyi Mihály és Jászi Oszkár, Wilson úgy beszél, mint beszélt 1848 telén Windischgrätz osztrák tábornagy a magyar országgyűlés küldöttségével. Unbedingte Unterwerfung. Feltétlen megadás. Tegyük le a fegyvert, adjuk meg magunkat minden ádáz, eddigi vereségeik által feldühösített ellenségeink „jóindulatának”, aztán akkor leül Wilson ur — dehogyan is a béketárgyalás asztalához! csak a vérpad szélére, amelyen bennünket a kultura és a kis népek szabadsága nevében kiirtanak.

Igy nem tárgyalt még velünk a

muszka cár, de Szolimán szultán sem. Így csak Dzsingisz kán és — Windischgrätz osztrák tábornagy mertek beszélni.

Wilsont elkapta a parvenü gőg. Legalább is Amerika cárjának képzeletét. Nem kérdezi meg az amerikai népet a demokrácia nevében, nem tárgyal senkivel, ő kerek arcunkba vágja, hogy pusztulnunk kell, ha a sirban lesz Magyarország és Ausztria, ha Németország térdre rogyott, ha Bulgáriát ismét kifosztják, ha Törökországot kiradirozzák az élő államok listájából, ha még millió és millió ember elpusztul, ha még millió és millió árva, özvegy és édesanya átka harsog Wilson és a mögötte terpeszkedő szabadkőműves és hadseregszállító vérszopóhad felé, akkor kegyes lesz velünk szóba állani és — eltemetésünk felől értekezni.

Valami sck reményt nem tápláltunk Burián akciójának sikere felől. Csak azt nem hittük, hogy ilyen nyersen fogják visszadobni. Wilsonnak, úgy látszik, sietős volt a dolog, nehogy szövetségesei megfontolás tárgyává tessenék tisztességes és becsületes ajánlatunkat. Wilson még mindig népeket akar ölni és országokat rabolni.

Wilson úgy állítja fel a tételt, hogy

vagy megadjuk magunkat, vagy elpusztít bennünket. Hát van még egy harmadik eshetőség is. Láttuk már mi azt a csodát, hogy s megdönthetetlennek vélt Oroszország egyik napról a másikra összeomlott. Láttuk Belgiumot, Szerbiát, Montenegrót minden külső segítség dacára eltűnni a föld színéről. Láttuk Romániát porig alázva árulása után. Mindenik elkerülhetette volna sorsát, ha nem vakítja el a rablási vágy, a fekete gyűlölet. Olvastuk, hogyan lötték agyon a mindenektől rettegett, hatalmas cárt a háboruba beleunt alattvalói. Amerikában a lámpavasat szokták a népharag levezetésére felhasználni. Wilson ur magasról beszél ma velünk. Nem látta az elmúlt négy év fordulatait? Nem gondolja, hogy csak egy fordulata kell a hadiszerencsének és fog ő még magasról hallgatni is?

Wilson elvetette a kockát. Ő azt akarja, hogy a fegyver döntsön közöttünk. Nos hát döntenie fog — de ha Amerikának van Wilsonja, nekünk van Hindenburgunk. S ha Wilson a kardra appellál, hát akkor bizzuk csak a dolgot Hindenburgra.

Wilson arcátlan kihívására csak egy válasz lehetséges: amelyet Hindenburg ver majd az elbizakodott vérszopó kalmárok hátára.

Szabad-egyetemi előadások.

Munkásgimnázium. Analfabéta tanfolyam.

A szabadoktatási bizottság az előbbi évek sikere folytán a most következő téli évadban is folytatni fogja működését s megtartja úgy a tudományos nivón álló szabad-egyetemi előadásokat, mint a munkás gimnáziumot és az analfabéta tanfolyamot.

A bizottság tegnap délután a Katolikus Körben dr. Karácsonyi János c. püspök előnklete alatt értekezletet tartott, amelyen résztvettek: Adorján ezredes a n. hadapródiskola parancsnoka, dr. Vucskics Gyula kanonok, Németh István kir. tan., Némethy Gyula t. b. kanonok, Kovács Lajos prem. főgimnáziumi igazgató, Gajda Lajos leánygimnáziumi igazgató, dr. Buday Gyula jogakadémikán, dr. Károly Irén, dr. Hoványi Gyula, dr. Irk Albert, dr. Bozóky Ferenc jogtanár, Kozáry Gyula, dr. Kenéz Kálmán, dr. Polinka Károly és Urszini Pál.

Az értekezleten megbeszélték az október 16-tól március 1-ig tartandó szabad-egyetemi előadásoknak dr. Buday Gyula dékán által nagy gondnal és körültekintéssel kidolgozott programját. — Eszerint három ciklusban ölelte fel a legaktuálisabb kérdéseket, melyek tudományos előadásokban kerülnek sorra.

Az egyik ciklus felöleli a keleti kérdést, a magyar érdekek keleten való propagálását és ismertetését; Kis-Ázsiát és Mezopotániát, a Bagdad vasutat, az angol-szász világuralomra törekvést, a Kelet történelmét, a régi keleti háborúkat stb.

Ezekre az előadásokra eddig jelentkeztek: dr. Karácsonyi János c. püspök, Polivka Károly főhadnagy, dr. Hoványi Gyula, dr. Buday Gyula, dr. Tuster, Bozóky Gyula alvezredes, dr. Bozóky Ferenc stb.

A második: mérnöki, technikai tudomány; az előadásokra jelentkeztek: May Sándor, Szabenyi Pál, Pálffy Jenő, Szontagh Gusztáv, Czitrom Jenő, Szmazsenka Ernő, Urszini Pál, Korbély József, Virányi József stb.

A harmadik ciklusban vegyes tudományos és esztétikai témákból lesz összeállítva a műsor, amely felöleli az erdészetet, a mezőgazdaságot, a zeneművészetet, paedagógiát, a természettudományt, csillagászatot, Pázmány Pétert, mint a magyar stílus művészt, Shakespeare világtragédiáit, ez utóbbit recitálással kísérvé.

Előadók lesznek dr. Hoffmann Gyula, Boda Gyula, dr. Oláh Béla kamarai II-od titkár, dr. Kovács Lajos, Károly Irén, Gajdos Lajos, Bihari Ákos stb.

Egyik-másik előadásnál vetített képeket is bemutatnak. Az előadások nem ciklusok szerinti sorrendben, hanem vegyesen felosztva kerülnek sorra.

Az előadások a Kath. Kör Szent-László-termében tartatnak, hetenkint egyszer, este fél hat órakor.

Az előadásokra a számozott helyekre bérletet nyitnak, míg a rendes beléptidij személyenkint 20 fillér lesz; ezekből a beléptidijából fedezik a kiadásokat. A tanulójfu-

ság, tanáraik vezetése alatt, nem fizetnek beléptidiját.

Ezután elhatározta az értekezlet, hogy a Munkásgimnáziumot a téli évadban ismét megtartja, még pedig ha lesz elég jelentkező, két évfolyamban, minden este, novembertől márciusig a Bazar épületben.

Épp így két tanfolyamban ez idényben is megtartják a tavaly oly fényes eredménnyel végződött analfabéta tanfolyamot és pedig az elsőt november—decemberben, a másodikat január—februárban. Az előadások tartására ezuttal is Zöldy Bertalan tanítót kéri fel, aki az elmúlt évben oly kiváló sikerrel és pompás eredménnyel vezette az oktatást.

Ruharendelet.

A polgári célokra rendelkezésre álló ruházati cikkek felhasználásának és forgalombahozatalának szabályozásáról kiadott 83000—1918 számú m. kir. kereskedelemügyi miniszteri rendelet alapján következőket teszem közhírré:

Bejelentési kötelezettség.

Minden olyan szövet és kötött vagy kötszövött kelme, — tekintet nélkül az anyagára, — amely felső- és alsóruházati cikkek, valamint ágy- és asztalneműek előállítására alkalmas, a szövetből vagy kelmeből készült, valamint kötött vagy kötszövött minden új — kész vagy részben kész — felső- és alsóruházati cikk, ágy- és asztalnemű, minden használt (ócska) felső és alsóruházati cikk, ágy- és asztalnemű, végül minden egyéb olyan áru amelyet a bőr- és textilügyi meghatalmazott e rendelet hatálya alá tartozónak külön rendelettel pótlólag megállapít, bejelentési kötelezettség alá esik.

Mindazok a vállalatok, cégek, üzemek és egyének, melyek, illetve akik a jelen rendelet rendelkezése alá tartozó szövetek, kelmek, ruházati cikkek, ágy és asztalneműek előállításával, feldolgozásával vagy forgalombahozatalával foglalkoznak, ily cikkeket mások részére vagy saját háztartási szükségletüket meghaladó mennyiségben őrizetben tartanak, — ideértve a közraktári és beraktározási vállalatokat, zálogházakat, továbbá azokat a vállalatokat, intézeteket, beszerzési csoportokat és jóléti bizottságokat, amelyek alkalmazottaik, illetve tagjaik részére készlettel rendelkeznek, — kötelesek a jelen rendelet hatálya alá tartozó cikkekből az 1918 szeptember hó 20-ik napján meglevő készleteiket leltár szerint részletes kimutatás alakjában a Népruházati Bizottság textilosztályának (Budapest, IV., Szerecsen u. 52.) legkésőbb az 1918. évi október hó 15. napjáig, az 1918. évi szeptember hó 20-ik napján fuvarozás alatt álló készleteket pedig megérkezésük után haladéktalanul az illetékes kereskedelmi és iparkamaránál kapható hivatalos bejelentő lapok felhasználásával bejelenteni.

A bejelentési kötelezettség kiterjed a hatósági üzemekre és állami vagy hivatalos intézményekre is.

Azok a háztulajdonosok és házigazdók és házfelügyelők, akiknek tudomásuk van arról, hogy a ház valamelyik helyiségében a jelen rendelet hatálya alá tartozó szövet kelme, ruházati cikk, ágy és asztalnemű van elraktározva, kötelesek azt a Népruházati Bizottság textilosztályának haladéktalanul bejelenteni, ha a körülmények arra mutatnak, hogy az elraktározás a készlet eltávolításának célját szolgálja.

A be nem jelentett készletek el fognak koboztatni.

A bejelentési kötelezettség nem terjed ki azokra a len, kender, juta és papírfonal

szövetekre és az ilyen szövetekből készült azokra az árukra, amelyeknek a lenipari, a kender és jutaipari, a fonó ipar vagy a zsák-bizottság útján való bejelentését érvényben levő rendeletek egyébként már elrendelik. Nem terjed ki továbbá a bejelentési kötelezettség a következő cikkekre: tüllök, csipkék, csipkeszövetek és csipkediszek, csipkekendők, fátlyak, ruházati célokra fel nem használható butorszövetek, zsebrendők, fej és vállkendők, főkötők, fűzők és övek, keztük, harisnyatartók és nadrágtartók, szallagok, zsinórok és paszományok, férfi és női gallérok, kézelők, nyakkendők, gombok, kapcsok, kalapok, sapkák, fürdőköpenyek, fürdőruhák és uszónadrágok, kötények, katonai egyenruhák, lábszárvédők, himzések, kötött, szövött vagy köt-szövött kelmeből készült olyan cikkek, amelyek nem ruházati célokra szolgálnak.

A fentebb már említett meghatalmazott e kivételeket kiegészítheti vagy módosíthatja.

A forgalom szabályozása.

A fonó, szövő készítő, nyomó üzemek, továbbá kötött, vagy két szövött árut előállító üzemek folyó évi szeptember hó 17-ik napjától kezdődőleg a már meglevő, valamint később hozzájövő nyers anyagaikat, fonalakat, vagy egyéb feldolgozandó áruikat csak a Népruházati Bizottság textil osztályának utasításai szerint dolgozhatják fel és az ilyképpen előállította valamint a már meglevő kész cikkekkel csak a Bizottság utasításai szerint rendelkezhetnek.

A vállalatok kötelesek nyers anyag, fél és készgyártmány készleteiket a fenti időponttól számított minden negyedik hét szombatján a Népruházati Bizottság textilosztályának a kereskedelmi és iparkamaránál kapható űrlapok felhasználásával bejelenteni.

Szövetet ruházati cikkek nagybani eladásra feldolgozó (konfekcionáló) vállalatok, cégek, egyének stb.) folyó évi szeptember hó 17-ik napján meglevő készleteiknek 25 százalékát a jelen rendelet határozmányainak szemelölt tartásával feldolgozhatják és eladhatják.

Készletük további 75 százalékának fel dolgozása és értékesítése csak a Népruházati Bizottság textilosztályának rendelkezései szerint történhetik.

Azok a vállalatok (cégek, egyének stb.), amelyek szövetet ruházati cikkek részint nagyban, részint kicsinyben való eladásra dolgoznak fel, anyagkészletük 25 százalékát kicsinyben való eladásra, 25 százalékát pedig nagyban való feldolgozásra használhatják és a jelen rendelet korlátai között értékesíthetik. A készlet fennmaradó 50 százaléka tekintetében ezen rendeletben foglaltak az irányadók.

A meghatalmazott elrendelheti, hogy akár új, akár használt (ócska) ruházati anyagok és cikkek, valamint ágy és asztalneműek birtokosai bejelentés alá eső készleteiket vagy azok egy részét az általa megjelölt hatóságoknak, intézményeknek, cégeknek stb. a hatóságilag megállapított legmagasabb áron adják át. Az a körülmény, hogy az átvételi ár tekintetében a felek meg nem egyeztek, készlet birtokosát az elrendelt átadás kötelezettsége alól nem mentesíti, hanem az átadást azonnal foganatosítani kell.

Textilárúknak kész ruházati cikkekkel eladás céljából való feldolgozásával, konfekcionálásával foglalkozók, gyárak, vállalatok, cégek, egyének, pld. szabó iparosok stb.

VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK
megérkeztek, remekszép üvegcsillárok
mindennemű villamos vezetékek és
égők legolcsóbb napiárban szerelgetnek
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

A pápa Burián jegyzékében nem lát okot újabb békelépés megtételére.

Budapest, szeptember 20. (Saját tudósítónktól.) Római jelentések szerint az osztrák-magyar békejegyzék hivatalos szövegében még nem jutott el egyetlen antant államhoz sem és nem kapta azt meg eddig a Szent szék sem.

A katolikus sajtó illetékes helyről szerzett értesülés alapján azt fejtegeti, hogy a pápa 1917. év augusztusában a béke kérdésében oly pontosan megállapította álláspontját, hogy

Burián mostani jegyzéke nem szolgáltat okot a Szent-széknek újabb lépés megtételére.

A nagy antant offenzíva bevezető harcai.

Egy hét alatt 81 repülőgép.

Berlin, szept. 20. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jeienti:

Nyugati harctér.

Kuprecht bajor trónörökös hadcsoportja és Böehn vezérezredes hadcsoportja.

Cirschetól északra és Yperutól délre sikeres gyalogsági harcok. Miluchtól északnyugatra visszavertünk egy angol előretörést. Helyi vállalkozásoknál Moeuvres mellett és a Havrincourt erdőnél foglyokat ejtettünk. Moeuvresben felrobbantottunk számos ellenséges fedezéket.

Bóhm vezértábornagy hadcsoportja. Heves tüzharc. A kora reggeli órákban Gouzeaucourt ellen és Sperry két oldalán visszavertük a több ízben megismételt erős részleges támadásokat. Bajor ezredek és porosz vadászok ebben különösen kitüntették magukat. A legerősebb tüzelés után az ellenség a kora reggeli órákban és dél táján egységes támadásokat intézett az Oris partak és a Somme között levő vonalaink ellen.

A német trónörökös hadcsoportja. — Az Aisnetől északra a Vaurain-major ellen és Jorytól nyugatra végrehajtott saját vállalkozásaink során 130 foglyot ejtettünk. Tüzérségi tüzelésünk következtében, amely a Jorytól nyugatra végrehajtott vállalkozást előkészítette, nem tudott teljesen kifejlődni a tervbevett ellenséges támadás és visszavertük.

Galwitz tábornok hadcsoportja. A Maas és Lessel közt harctér felett kisebb

előtéri harcok. Jaenig főhadnagy vezénylete alatt álló második vadászrepülőraj e hó 12-től 18-ig nyolcvanegy ellenséges repülőgépet lőtt le. A mi harci veszteségünk mindössze két repülőgép. Bucher hadnagy 30 ik légi győzelmét aratta.

Ludendorff, első főszállás-mester.

A velencei front ismét megélénkült.

Budapest, szept. 19. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Tegnap újból megélénkültek a harcok a velencei fronton. A Monte di Valbelletól és a Soilei Rosnotól északra sikerült az olaszoknak ideiglenesen behatolni árkaikba. A haladéktalanul megindított ellentámadás csak hamar ismét kivetette őket onnan. Az Asoletől nyugatra és délre fekvő területen derék ezredek elkeseredett közelharcban verték vissza az olaszok rohamait. Az ellenség súlyos veszteségeket szenvedett. — San Mons mellett ismét meghiusítottunk egy ellenséges áttörési kísérletet.

Nyugati harctér.

A cs. és kir. csapatoknál nem történt harci cselekmény.

Albánia.

Csekély harci tevékenység. A velunai ellenséges repülőteret repülőink sikerrel megtámadták.

A vezérkar főnöke.

Burián békejavaslatáért.

— Felhívás a hadviselőkhöz. —

Budapest, szeptember 20. (Saját tudósítónktól.) Bernből jeientik: A megegyezéssel békére alakult katolikus intézetek bizottságai és a tartós békét kezdeményező bizottság, valamint a nők békeligája negyvenez svájci és külföldi aláírásával a hadviselőkhöz felhívást küldött, miszerint tekintettel arra, hogy a háboruban az emberiség halottakban, sebesültekben és rokkantakban tíz milliót veszített és tekintettel az egész világ népének általános békevágyára, — tanácsolják, hogy az osztrák-magyar békejegyzék alapján kezdjenek eszmecsere. Aki ezt nem teszi, a legborzasztóbb felelősséget vállalja magára.

Nyolcezer német fogoly.

London, szeptember 20. A Reuter-ügynökség arról értesül, hogy az angolok a Gouzeacour—Holnon szakaszon 8000 foglyot ejtettek és 50 löveget zsákmányoltak. Az angolok most három mértföldnyire állanak a Hindenburg-vonaltól.

Az új választói jog. A hivatalos lapban tegnap megjelent az új választójogi törvény, amely szerint választó minden 24-ik életévét betöltött magyar állampolgár, ki magyar államnyelven, vagy más hazai nyelven írni-olvasni tud, állandó lakhellyel bír, hat elemi végzettségű, vagy legalább 10 korona egyenes állami adót fizet; vagy családjával együtt legalább 8 hold ingatlan tulajdonosa van; vagy ipart, kereskedelmet iparendély alapján üz; vagy a katonaságnál altiszti fokot ért el; vagy arany és ezüst vitézségi érem tulajdonosa; vagy mint segítő családtag bronz vitézségi érme vagy Károly-csapateresztje van. A katonai kitüntetést élvezők 24-ik életévük előtt is választók, ha egyébként is megfelelnek a fentebbi feltételeknek. Az egy évi állandó lakás alól felmentenek a közhivatalnokok, papok, tanárok, tanítók, középiskolát teljesen elvégzett polgárok, nyugalmazott köz és magántisztviselők. A törvény cikk többi része részletesen rendelkezik a választójoggal kapcsolatos többi kérdésekről.

Házassági eskü vagy fogadalom.

A bihari ref. egyházmegye a házassági eskü ellen.

A bihari református egyházmegye tegnap tartotta gyűlését a vármegyeház nagytermében. Einökök voltak: Kurovszky Ferenc kassai főügyész és Sulyok István esperes, jegyzők: Biró Ferenc, Bán István és Morvay Zsigmond dr képviselő.

Sulyok István megnyitó beszédében a református sajtó támogatására hívta fel a jelenlevőket. Szükség van a református sajtóra, — mondotta, — a hitélet fejlesztése szempontjából is. Ezután beiktatták Csernák Béla nagyváradi ref. lelkészt tanácsbíróvá s több tanítóválasztást megerősítettek. Az új tanítók eskütétele után következett a ref. lelkészegyesület fejtegetése arról, hogy

a házassági eskü

megfelel-e az idők történelmi és jogi fejlődésének? A lelkészegyesület azt javasolja, hogy az eskü helyett házassági fogadalmat tegyenek a házasulók, erre nézve mintát is ajánl.

Kurovszky Ferenc dr főügyész a fogadalom mellett emel szót.

Lévay Mihály (Nagykeréki) szeretné, ha a házassági eskü megmaradna. Nem jó ezt elvetni, a mázat se jó lekaparni a falról, mert a téglá is tönkremegy. — Ha másként nem lehet, legyen fogadalom, de ne vessünk el mindent, mert akkor a keresztre is rákerül a sor. Krisztus a házasságot szentségnek tartotta.

Bán István, Sulyok István esperes etikai szempontból szükségesnek tartja a fogadalmat. Nem akarja megbotránkoztatni a híveket s azok érzületét felháborítani, de a fogadalom mellett foglal állást.

A fogadalom mintát elfogadták s több kisebb ügyet elintézték.

A bihari ref. egyházmegye áliásfoglalása szomorú jele annak, mennyire kikezdik a

házassági kötelék szentségét és ahelyett, hogy azt nemesíteni és óvni minden emberi gyarlóságtól megtisztítani törekednének; az emberi nem legszentebb, legfontosabb lépését leakarják egyszerű szerződéssé degradálni, az adok-veszek nivójára. Nemcsak az egyén, de a társadalom is megérzi majd ennek következményeit. A dolog különben még nem perfekt, az egyházkerület és a konvent remélhetőleg utját állják majd az ilyen társadalmat rothasztó kísérletnek.

A Tüzérnapok programja.

A ma esti művészt stílusos bevezetője lesz a nagyváradi tűzerek háromnapos jótékony ünnepségeinek. Egész Nagyvárad ott lesz a színházban, hogy már az első napon hozzájáruljon a tűzerek árvaalapjának gyarapításához. A színházi est pontban 8 órakor kezdődik s az előadás megkezdésekor a színház összes ajtóit lezárják. Jegyeket egész nap árúsít a színházi pénztár.

Ugyancsak ma délelőtt kezdik meg a tűzerek jótékony számolócéduláinak kávéházakban, vendéglőkben és üzletekben való terjesztését. Mindenkitől, aki a tűzérnapok ideje alatt kávéházban vagy vendéglőben megfordul: 10 fillért kérnek a tűzerek árvái, özvegyei és rokkantjai javára s azt hisszük, senki sem fogja visszautasítani a tűzerek szerény, igazán igénytelen kérését: hisz csak 10 fillért kérnek.

A vasárnapi ünnepségek sorozatát déli fél 12 órakor az egyházi hangverseny nyitja meg. A hangverseny az olasz plébánia templomban fél órai mise keretében fog végbemenni és Juhász János tüzérfőhadnagy és Tamás Alfréd, a szintársulat operanékesek fognak Lehoczky József orgonaművész kísérete mellett egyházi énekeket előadni. Az egyházi hangverseny után a templom előtt urnákba fognak adományokat kérni az árvák és özvegyek javára.

A délutáni népiünnepély pénztárait fél 2 órakor nyitják, s ugyanakkor ágyudörgés fogja jelezni az ünnepély kezdetét. Már a kora délutáni órákban megkezdődnek az előadások a Bunyitay-liget Wurstli-jában, megnyílik a cirkusz, kabaré, az összes nagy látványos sátrak. Három órakor indul gyülekező helyére a mozgókabaré, amelynek 14 száma egymással fog vetélkedni ötletesség, pompa és kiállítás tekintetében. A mozgókabaré egyik nagyérdekességű száma lesz a „Régi jó idők”-ből című kép, amelynek szereplői — gyönyörű négyes fogaton — Baudisch Viktor huszárszázados, Baudisch Pálma és Irma urleányok lesznek s amelyben mint csatlósok Rothkugel István főispáni titkár és Wittmann Ferenc huszárhadnagy szerepelnek. A kabaré lezajlása után egy előkelő tagokból álló zsűri fog dönteni afelett, hogy az értékes díjakat kiknek ítéli oda. A díjak láthatók a rendezőség Bémer-téri irodájának kirakatában. A kabaré után megkezdődik a vidám mulatság egész sorozata, a jókedv birodalma lesz a Bunyitay-liget.

Este 6 órakor ejtik meg a nagy érdeklődéssel várt sorsolást, amelyen hihetetlen, rég nem látott, rég elfelejtett nyereménytárgyak fognak kisorsolásra kerülni. A sok élelmiszer mellett rengeteg praktikus, köz-

hasznú cikk is sorsolásra kerül s ezek között nem lesz megvetendő például két szabadjegy a villamos vasut összes vonalaira 1918. év végéig.

Hogy a közönséget az előrelátható tolongástól megkíméljük, a rendezőség már ma megkezdte a belépőjegyek árúsítását is. Egy jegy ára 2 korona, gyermekek és katonák részére 1 korona.

A rendezőség biztosítja a közönséget, hogy a népiünnepély helyén legteljesebb lesz a rend, senkit gyűjtőperselyekkel moleztálni nem fognak s tisztán csak azokat az adományokat kérik, amelyeket a közönség magától és jó szívetel ad.

Gondoskodás történik arról, hogy az egyes sátrakban mindig elegendő készletek fognak rendelkezésre állni és a Bunyitay liget egész területén annyi kényelmes ülőhely lesz, hogy etekintetben sem merülhetnek fel a régebben jogos panaszok.

A mozgó kabaré.

Ritka eleven kép fog vasárnap délután végigvonulni a Bunyitay liget körútján: a 12 képből, megannyi jelenetből álló mozgó kabaré. Egy virágos kép, egy régi vers, egy háborús ötlet változtatják egymást. Minden dísz és minden tréfa egy ön-magában felvonuló csoport.

A mozgó kabaré részletes programja a következő:

1. Elől egy lovas tisztt az üteg trombitásával. (Katonazene.)

2. Hódoló kocsi, Ófelsége allegorikus bevonulása virágosóben.

3. Dalás idők. Baudis Viktor huszárkapitány fogatán Baudis Pálma és Irma urleányok, a kocsi mellett lovon Wittmann Ferenc huszárhadnagy és Rothkugel István főisp. titkár diszmagyarban. Egy régi magyar uri jelenet.

4. Hőfőherke és a hét törpe. Hőfőherke Voronyák Olga urleány, virágos kertjében.

5. A jövő tüzérsége különböző kaliberű ágyuival.

6. D'Annunzio díszes szicíliai fogaton. Adja: Szigeti Jenő színművész.

7. A cigánykovács.

8. A szomorú tüzér, aki pezsgőt osztogat. Adja: Tóth Dezső.

9. Bacchus, szüreti kíséretével. Bacchus Stoll Dezső színművész.

10. Egy angol tank.

11. A rókvadász.

12. Berekbőszörményi lakodalom, igazi vőlegénnyel és menyasszonnyal.

13. A falu rossza. Előadja Békefi Lajos színművész, kíséri Bura Sándor zenekara.

A 34-es tüzérezred tisztikara értékes emléktárgyakat oszt ki a három legjobb alakítóknak.

Rendezés és művészet nemes versenyre kelnek a mozgó kabaréban, hogy minél kedvesebb meglepetést szerezzenek a tűzérnap látogatóinak.

A rendezőség ehelyütt is felhívja Nagyvárad közönségét, hogy a Bémer-téri jegyirodába minél több virágot hozzanak, hogy ha már el kell hervadniok, a jótékonyság oltárán hervadjanak el.

Felhívás.

Vasárnapi népiünnepélyünket Ófelsége allegorikus bevonulása nyitja meg.

A kép nagyszerűségéhez egy virágosó a legméltóbb keret. Ófelsége allegorikus bevonulása virágosóben!

Kertjeink telve az ősz szebbnél-szebb virágaival.

Felhívjuk

Nagyvárad város hazafias közönségét, hogy

f. hó 22-én, vasárnap reggel adjon össze minél több virágot (gyűjtőhely a Tüzérnap jegyirodája a Bémer téren);

a különböző sátrakban beosztott urleányokat, hogy még a sátrakban való megjelenés előtt a kiindulási helyen (a gör. kath. szeminárium udvarán, a Tisza Kálmán téren) lehetőleg árusító kosárkákival gyülekezni és az ott átvett virágokat a felvonulás utvonulán — Ófelsége allegorikus eivonulásáig — árusítani sziveskedjenek;

a népiünnepélyen megjelenő közönséget, hogy az árusított virágokat az I-ső számú kocsiira, Ófelsége allegoriájára szórja!

Impozáns megnyilatkozása lesz ez Nagyvárad hazafias közönségének, amidőn azzal együtt tetemes összeget juttathat az özvegyek, árvák és rokkantak segélyalapja javára!

A rendezőbizottság.

Egy kártyapartie.

A napokban furcsa kis hír járta be a sajtót. Egyik fiatal mágnásunk pár óra alatt 7 milliócskát elvesztett. Kártyázni volt 7 milliócskája, mikor ezren és ezren cipőről, ruháról, élelmiszerről sem tudnak gondoskodni. De hát elvégre is saját vagyonával ki-ki azt teszi, amit akar.

De volt ám ott olyan résztvevő is, akinek személye minket közelebből érdekel. A legszélsőbb társadalmi irányzatok megtestesítője és patrónusa, Károlyi Mihály gróf ur. Leggazdagabb mágnásaink egyike volt valamikor s mert ugyancsak a kártya volt a bibliája, ma már nagyon is megapadt a vagyon.

Sikerült elusztatnia és nem mindig magyar föld gyermeke kezére juttatnia azt a földet, melynek ősei védői voltak. Ily körülmények között toltta föl magát prófétává s tücsköt bogarat kiabál az ősi földek tulajdonosaira. Mert könnyelműen ellökte magát a földje jó részét, amin csak tudhatott, most már szekularizálni is akar. Hadd pusztuljon minden.

A mostani kártyajátszmában is benne volt. Igaz, nyert ezuttal, de ugyanakkor csak a kormány ébersége mentette meg az egyik hatalmas Csekonovics birtokot, hogy arravaló kézre ne kerüljön. Már maga az óriási aranyu kártyajáték — fejezzük ki a legendákban — nem illő egy politikai, tehát exponált állású vezérhez; az ügy háttere meg csak jobban besötétíti Károlyi nem épen tündöklő erényeit. Mert bizony az egész nem más, mint hogy a tisztelt társaság segítette kihuzni a másik régi főnemesi család alól a hazai földet.

Majd még valóságos Janusz viselkedéssel megy akkor a nép közé, s demagóg jellemmel hajhássza a népszerűséget, mert ő boldogítani akarja a nemzetet. Még érteném, ha Tolsztojként népével érezne együtt és csak azért élne, de megtámad mindent, mi eddig nemzeti életünk gerince volt.

Tele torokkal hangoztatja magyarságát, tetteivel aláássa nemzetének erejét. Küzdünk becsülettel létünkért, ő meg mint a sanda mészáros, mind másfelé pislog s ép ilyen meggondolatlan viselkedésével erkölcsi tekintélyünket ássa alá kifelé, az ország határain belül pedig visszavonást szit a magyarság között.

A mérsékelt, higgadt elemek már rég tisztán látják a helyzetet, majd eljön az idő, mikor az egész nép kiábrándul belőle, ha

1918 szept. 21.

megtanul a saját fejével gondolkodni és nem megy kételkedő demagógok nagyhangu frázisai után.

„A császári bichari banditák.”

Sokat nevettem életemben,
De ilyen jót még nem nevettem.
HELTAL.

A Times apró betűs hasábjain a minap Magyarország is szerepelt s benne Biharvármegye. Mivel szerepelhetnének a külföldön a háboru legkíméletlenebb idejében? Ezzel:

Waldprice, a tudósító jelenti, hogy Magyarországon, Biharvármegyében nagy lázadás tört ki. Az ám, 40.000 lázadó tömörült zászlók alatt, amelyekre ez van felírva:

CSÁSZÁRI BICHARI BANDITÁK.

E zászlók alá sietnek most az összes fölkelők, a jogászok, kabaszok, sipisták, kabaristák, cukrászok, csibészek, huncutok. Sok hadiszert áll rendelkezésükre s népdalokban és mondákban ünnepli őket a nép s vezérük egy híres költő: Ardy Bandita. A felkelés terjed, már a Zöld Gárda is csatlakozott hozzájuk, énekelve járják be a rengetegeket s ágyukat vittek fel a Nagy-Bicharra, onnan készülnek lőni a székvárost. A főhadiszállás a Bichareámában van.

A könyv kiesett a szememből, mikor a császári bichari banditákról szóló ezen leírást elolvastam. Szódbicharbónát kellett vennem, mikor arra gondoltam, hogy ezeket a bárgyúságokat a világolvasói beszopják s kárörömmel olvassák. Mi ilyen nem írhatunk meg itt, helyben, a Nagy-Bichar közvetlen közelében. Minket nem a cenzura bűnközna le, hanem a közönség.

Mert ki hallott ezekről a vadságokról valamit? Hol vannak a rengetegekből kószáló banditák kenyérjegy nélkül és husjegyek nélkül. O tempora, O Times!

A féllábu rokkant katonas a megijedt özvegy.

Magyarcséke környékén, Pusztabikácson két testvér háboruba ment. Laszko Gábor és Laszko Flóra együtt harcoltak a csatatereken s abban egyeztek meg, hogy ha az egyik elesik, a másik örökli az elesett birtokát. Laszko Flóra csakugyan el is esett s Gábor hazament Pusztabikácsra, mint rokkant katonas.

Egy napon Laszko Gábor átszólta a szomszéd házában lakó özvegy Laszko Flórának, hogy ő akarja ezután használni a külső földeket s felkérte az özvegyet, hogy a birtokból menjen ki s adja át neki. Aki a felhívást az özvegyhez intézte, Gábor, féllábu rokkant katonas, teljesen képtelen mezei munkára, szántani, vetni nem tud s a felhívást is egyik kunyhóból a másikba kiáltotta át.

Az özvegy mégis megijedt s elszaladt Magyarcséke felé fiskálisért, akivel bepereltette sommás visszahelyezés címén.

Laszko Gábor vitatta, hogy ő nem háborította meg az özvegyet békés birtoklásában, se nem ment ki a földekre, közönséges szóbeli közlése nem birtokháborítás, ehhez

erőszak kell. A járásbiróság azonban kötelezte Laszko Gábort, hogy bocsássa vissza a birtokot az özvegynek.

Felbevezés folytán került ez az ügy Kovács János tanácsa elé, mely az ítéletet megváltoztatta s kimondotta, hogy a birtokba való visszabocsátást az özvegy nem követelheti, mert birtokban van, de a féllábu rokkantot eltiltotta, hogy ilyen birtokháborító közléseket tegyen.

É dekes, hogy a birtokháborításnál elegerdők tartotta a tanács a szóbeli közlést, amelytől az özvegy megijedhetett.

Klasszikus esték a Szigligeti-színházban.

Ivánfi Jenő Nagyváradon.

A Nagyváradai és Biharvármegyei Ujságírók Egyesülete a következő beadvánnyal fordult a városi színház bizottságához:

Tekintetes Színházi Bizottság!

A háboru éveiben kulturális és művészeti életünket pusztító fergeteg végigszárguldozott a hazafias és magyar művészi missziót teljesítő színpadokon is. A magyar szabadságharc utáni idők lélekemelő példája tárja elénk azt a bizonyosságot, hogy a színpad az egyetlen fórum, ahol nemzeti katasztrófák után az elszunnyadt magyar hazas és művészszereket lángját fel lehet élesíteni.

Ezért eszmélt fel a nagyváradai színház is arra a magaslatos feladatára, hogy a nézőteret elfoglaló új színházi közönséget is nevelni kell a komolyabb, klasszikusabb művészet megismerésére és értékelésére, ha azt akarja, hogy a közlés el ne fajuljon, hanem nemesedjen.

Ezt a magyar ir dalom és művészet jövő fejlődését szolgáló célt igyekezett elősegíteni a Biharvármegyei és Nagyváradai Ujságírók Egyesülete, mikor e hó 12-én tartott ülésén egyhangú lelkességgel határozta el, hogy olyan kultúr ünnep rendezését vállalja, mely vissza idézi a nagyközönség emlékezetébe a nagyváradai színművészet fénykorát. Azt a dicsőséges korakat, mikor Bölönyi József intendantus és Ditrői Mór, majd Magyar Dezső igazgatása idején a magyar művészetnek országos nevű jelesai játszottak a nagyváradai régi színpadon.

Követésre méltó példakép a váradai színház és dicsőséges korszakának emlékét akarja visszaidézni a Biharvármegyei és Nagyváradai Ujságírók Egyesülete és szomorú kulturális hervasztó háborus időkben. És erre legalkalmasabbnak találta, hogy Ivánfi Jenő, a Nemzeti Színház tagja és főrendezője, akinek tiszteletére most rendeznek a Nemzeti Színházi tagságának 25 ik évfordulója alkalmából jubileumi előadást, meghívassék Nagyváradra is, ahol 34 év előtt annyi sikert termő művészi pályáját kezdte. Hasonló kultúr ünnepre készül a kolozsvári közönség is.

A Biharvármegyei és Nagyváradai Ujságírók Egyesülete ez elhatározását teljes megértéssel és aldozatkészséggel tette magáévá Erdélyi Miklós színházigazgató, mikor Ivánfi Jenőt meghívta, aki kesz örömmel vállalkozott, hogy október 10 én és 11 én fellép a Szigligeti színházban. A Velencei Kalmárban és a Tartuffében, ezenkívül e hó 10-én matinén előadást tart a városháza nagytermében Shakespeare, Moliere és Sophokles műveiből.

Ezek az előadások volnának kezdetei a jubileumi ünnepnek, mely alkalmat adna a váradai színház fénykorának emléke visszaidezésére, amelynek az első előadás előtti ismertetésére és méltatására Nagyvárad polgármesterét kértük fel.

Az ünnep erkölcsi sikerének előfeltétele, hogy mai nehéz viszonyok közt a színházszínház megvalósítsa az ilyen vendégszereplések és klasszikus előadások tulkiadásával járó költségek megtérítését. Ezért kérjük tisztelettel kegyeskedjenek méltányosan megengedni, hogy október 10 én és 11 én Ivánfi Jenő vendégszereplésének napjain a színházi helyi árak 50 százalékkal méltányosan emelhetők legyenek.

Kértük továbbá a tekintetes színházi bizottság összes tagjait, hogy erkölcsi támogatással, az előadásokon, a matinén és az Ivánfi Jenő, valamint a budapesti művészvendégek tiszteletére rendezendő társaséden való részvételükkel a kultúr ünnep sikerét elősegíteni sziveskedjenek.

Kiváló tisztelettel:

Nagyváradai és Biharvármegyei Ujságírók
Egyesülete

Marton Manó,
üggy. elnök.

Fehér Dezső,
elnök.

Dutka Akos,
főtájtár.

Vámosi Róza halála.

A Máv. fűtőháza mellett a püspökii kavicsbányába elvonuló primer-villamos vezeték a 4. és 5. oszlop között tavaly augusztus hó 30 án éjjel 10 és 11 óra között leszakadt. Szontagh Gusztáv dr szakértő véleménye szerint ennek oka a 4 ik oszlopra erősített primer-vezetékek az ugyanezen oszlop vaskonzolán rögzített villámhárító drótjának érintkezése folytán beállott s olvasásban és keresztmetszetcikkezésben nyilvánult rövidzárlat volt. A városi villamosmű regisztráló voltmértere az akkori diagramok szerint olyan rendellenességet, melyből a vezeték elszakadására következtetni lehetett, nem mutatott, ami Rimanóczy Béla igazgató szakértő szerint abból eredt, hogy a leszakadt villamos drót egy bokron fennakadt s így kisülések nem történtek. Nehány munkás ugyan látott a fűtőház melletti villamos vezeték körül hatalmas villámást s mintha a kerítés égett volna, de a vezeték helyreállítására szeptember 4. reggel 9 óráig semmi se történt. Lapu Károly mozdonyvezető kereste is Fehérváry Károly lámpakezelőt, de ez aludt egy vasuti kocsi lépcsőjén, mire ő D. Varga Gergely lámpakezelőt utasította, nézze meg a vezetékét.

Ez a sötétben nem észlelt semmit, három százi drótot látott fent s azt jelentette, hogy nincs baj. Másnap Vámosi Róza nevű 9 éves kis lányt a leszakadt vezeték mellett holtan találták s ekkor kikapcsolták az áramot. A kis lány az árokszállón ment, mikor utjába akadt a leszakadt vezeték, ezt elakarta tenni s akkor érte a halál.

Gondatlanságból okozott emberölés vétségével vádolta Nesztor József dr kir. ügyész Fehérváry Károlyt és D. Varga Gergelyt, kik Gyenge Béla tanácselnök kérdésére kijelentették, hogy ők nem voltak megbizva a villamosáram ellenőrzésével s a sötétben ki se lehetett venni a drót elszakadását.

Rimanóczy Béla és Szontagh Gusztáv dr szakértők vallomásaik igazolták a vádlottak védekezését s azt, hogy készülő leszakadást észlelni nem igen lehet s a leszakadást nem lehetett észrevenni. Még a kavicsbányában se vették észre. A bányas vasúté, de az ellenőrzés a villanytelepé. A Máv. nem is volt megbizva az ellenőrzéssel.

Ezért Nesztor József dr ügyész a vádat elejtette s a törvényszék megszüntető határozatot hozott.

Jegyző volt Széles István dr.

* Zeneoktatás. Láposy Erzsébet zene-tanárnő Bethlen-utca 20. sz. Hegedűből, zongorából, zeneelméletből órákat ad. Ovónői, tanítónői és zeneakadémiai vizsgára előkészít.

HIREK

Károly király Nagyváradon

A jövő hónapban Szent László városa ismét körében üdvözli koronás uralkodóját s alkalma nyílik, hogy hódolatát és szeretetét, melyet mint trónörökösnek is már kimutatta, most koronás királyának a lábaihoz tegye.

Hazánk égboltjain viharos felhők száguldanak, öt éve állunk vészt, nyomort s közöttünk itt is ott is feltűnik egy-egy kishitű, ki erejét gyengülni érzi. Kétszeres öröm tehát a királylátogatás. Ereinkben a vér pezsdül majd frissebb erővel, ha köztünk lesz, kinek homlokát a magyar nemzet legszentebb szimbóluma, szt. István koronája érintette. A magyar azt úgy is fanatikussá tudja tenni, a lelkesedés új életerőt nyer, ha látja a legelső magyar embert, s ha majd előttünk áll nemzetünk képviselője, államiságunk megteremtője, akkor kivétel nélkül minden magyar ember küzdeni és dolgozni fog akarni, mert érezni fogjuk, hogy küzdenünk nem hiábavaló.

Ófelsége több magyar várost fog meglátogatni, így Nagyváradot és Debrecen is. Az itteni fogadtatásról a város vezetősége most tárgyal a kabinetirodával. Debrecenben a hódoló küldöttség élén gróf Széchényi Miklós megyéspüspök vezeti a róm. és gör. katolikus egyesületek küldöttségét és tolmácsolja a hódolatukat Ófelsége előtt.

*** A Wekerle kormány lemondás előtt.** Az Est bécsi jól informált helyről jelenti, hogy a Wekerle kormány minden cáfolat ellenére válságos helyzetben van. Wekerle miniszterelnök legutóbbi bécsi útja után az elmentétek annyira kiélesedtek, hogy a miniszterelnök a saját személyére nézve szükségesnek tartja a konzekvenciák levonását. A Magyarország értesülése szerint a válság a horvát kérdés miatt következett be. Félhivatalosan a válságról szóló híreket megcáfolják, de a hírek valódiságát Az Est szerint a következő órák, esetleg napok igazolni fogják.

*** Holnap népszövetségi mozi.** A Kath. Népszövetség holnap, vasárnap tartja ezidei második mozdélutánját. A műsor számai egytől-egyig a filmtechnika kitűnő alkotásai, melyek méltán megérdemlik a közönség érdeklődését. Ez alkalommal a tűzérnapra tekintettel csak egy előadás lesz, még pedig 6 órákor. Azonban ez nem vonatkozik a következő előadásokra. A részletes műsort lapunk holnapi számában közöljük.

*** A virilisek névjegyzéke.** Nagyvárad város igazoló választmánya szeptember hó 24-én délután 4 órákor a városházán ülést tart.

*** Az országos ügyvédi szövetség helybéli osztályának tagjait folyó hó 22-én, vasárnap délelőtt 11 órákor az ügyvédi kamará nagytermében kezdődő értekezletre meghívom. Dr. Kiss Döme társelnök.**

*** Hess tábornok nyugalomban.** Hess Rezső gy. tábornok, temesvári katonai parancsnok megvált állásától, nyugalomba vonult, utódja báró Horth tábornok már megérkezett Temesvárra s átvette hivatalát.

*** Az osztrák gyermekeket tartók figyelmébe!** Hivatalosan tudomására hozom a város közönségének, hogy mindazok, kik osztrák gyermekek elnevelésére vállalkoztak, a gyermekek elneveléséért járó és az államkincstár által megállapított tartásdíjat I. évi szept. hó 23-án, hétfőn d. u. 3 órákor vehetik fel Nagyvárad város házipénztáránál. — Minden egyes gyermek után hatvan korona tartásdíj utaltatott ki, mely összeg kifizetése alkalmával mindazok terhére, akik lisztkiutalásban részvéltek, 6 korona 50 fillér levonásba lesz helyezve és az így fennmaradt összeg fog kifizettetni. Nagyvárad. 1918 évi szeptember 20. Rimler Károly s. k. polgármester.

*** Helyettes tanárt keres a város.** Nagyvárad város községi polgári fiaskolájához egy helyettes tanár havi 200 korona díjazás mellett alkalmazást nyerhet. Mennyiség és természettudományi vagy a nyelv és történettudományi szakcsoportból képesített férfiak előnyben részesülnek. Jelentkezéseket f. hó 23-án, hétfőn délelőtt 11 óráig — városház földszint 11. sz. alatt — elfogad. Nagyvárad, 1918. szept. 20. Réz Mihály felügyelőigazgató.

*** Esküvő.** Ma délelőtt féltizenkettő órákor tartja esküvőjét Lammel József és Kiss Júlia a Szent László templomban. (Minden külön értesítés helyett)

*** Eredménytelen tárgyalások a Fráter-Böhm-ügyben.** Fráter Emil országgyűlési képviselő megbízottai: Morvay Zs. dr. képviselő és Wertheimsteih Henrik felkeresték Böhm Jenő kuriai bíró megbízottait: Medvigy Gábor drt és Ravazdy György tűzérhadnagyot s felük nevében elégtételt kértek a kaszinóban elmondottakért. A két fél megbízottainak tárgyalása eredménytelenül végződött. Az ügy tehát összes mellékhatásaival a katonai becsületbírószág elé kerül.

*** A Nagyvárad Hatósági Munkaközvetítőben** (Reáliskola-utca 4.) Telefon 16-80. 1918 szeptember 20. Foglalkozást kap:

Asztalos segéd 13 heti 400 korona fizetéssel, fodrász 1, gyárimunkás, napszámos 2, keresk. alkalmazott (kereskedő segéd, utazó) 1, kádár 2, napi 100 korona fizetés, kovács 2, lakatos 9, munkásnő 10, molnár 3, szabó (férfi és női) 6, szeszfőző 1, szolgazemélyzet (hetes kocsis, kihordó 5, iparostanuló (fiú és lány) 11 keresk. tanuló 2, gépirónó 1, ács 1, kelmefestő 1, timár 1, szobafestő 1, pincérlány 2, szijgyártó 1, bájossegéd 1, háztartási alkalmazott: házvezetőnő, nevelőnő, mindenek 7.

Foglalkozást keres: bádigos 2, cimpfestő 1, fodrász 1, gyárimunkás, napszámos 2, gépirónó 3, géplakatos 8, hentes 1, házvezetőnő 1, kárpitos 1, kereskedelmi irodai alkalmazott 17, kovács 3, kocsis 1, pénzbeszedő 1, munkavezető (alépitményhez ács) 2, szabó 1, szolgazemélyzet (hetes, kocsis, kihordó) 5 iparostanuló (fiú és lány) 5, ács 1, pincér 1, pék 1, molnár 4, szeszfőző 1, mozdonyvezető 2, pénztárnoknő 1, kulcsár 1, keresk. tanuló 1, fűtő 2, kőműves 1, gazdasági alkalmazott: kulcsár, ispán, gyakornok, felügyelő 5, háztartási alkalmazott: házvezetőnő, mosó- és vasalónő, takarítónő, iskolaszolga 5.

A közvetítés, amely ingyenes, csak délelőtt történik.

*** A Színház és Művészet tűzérnap száma.** Nagyvárad legújabb, hamar kedvelté vált művészeti és irodalmi hetilapja, a Berkes Ferenc és Huzella Ödön szerkesztésében megjelenő Színház és Művészet a mai tűzérünnepély alkalmával tűzérnap számot ad. A rendes közleményeken kívül a tűzérnappal aktualis nagyszerű képek és érdekes írások élénkítik a lap tartalmát és teszik vastkosabbá a lapot. A Színház és Művészet e száma, tekintettel arra, hogy a jövedelem a tűzérök árváinak jut, két korona s úgy a ligeti ünnepélyen, mint a színház előcsarnokában kapható.

*** Lefoglaltak 22 szekér szénát.** A földmivelésügyi miniszter rendelete szerint a szálas takarmányok zár alá veendőek. — Ez alapon Réz Bertalan kapitány és Darabanth Ferenc felügyelő lefoglalták a piacon levő 15000 métermázsa szénát s bevitték a rendőrségre. Ott árusítják ma maximális áron a jogosultaknak.

*** Püspök-fürdői kedvezményes jegyek a Népszövetségi Hitelszövetkezetnél kaphatók.**

Haltenberger Vilmos

kelmefestő és vegytisztító gyáranak második számú felvételi üzlete, Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.

Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

*** Zongora és énekórákra** beiratkozni lehet naponta d. e. 12 óráig. Előkészítik a Zeneakadémiára és énektanítói tanfolyamra. Tisztelettel Lamprecht Mici, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okl. ének- és okl. zongora-tanítónő, Arany Iános-utca 4. Ugyanott új zongora vagy pianó eladó, esetleg bérbeadó.

Legújabb füzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni. Rákóczi-ut. (Korona gyógyszerár mellett) Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

Színház.

A színház műsora:

Szombat délután: Sztambul rózsája;
Este: Tüzérek művésztétele.
Vasárnap délután: Román.
Este: Tul a nagy Krivánon.

Tul a nagy Krivánon.

— A vasárnapi bemutató. —

A színház vasárnapi bemutatója Farkas Imre meleg és hangos sikert ért operettje lesz. A tót atyafiak ékes ábrándja a gazdaság — érdekes amerikai és hangulatos magyar millióben valósul meg — Farkas Imre operettjének érdekes meséje meglepően ragyogó környezetből indul ki s halad változatos cselekmények során egy szerény kis falucskába.

Cheswick amerikai milliárdos leánya Ena, szerelmes egy Szomolnoki Gábor nevű

magyar urba. Az apja egy Archibald nevű milliomoshoz akarja adni, aki viszont Clarisse nevű művésznőt szeret. Archibald fogad Cheeswickkel, hogy a pénz nem ad tökéletes boldogságot, mire a milliárdos kijelenti, hogy ha erről meggyőződik, nem ragaszkodik Ena és Archibald házasságához. Elhatározták, hogy próbát tesznek. Egy kivándorlóhajó érkezik a yach klub kikötőjébe. Megállapodnak abban, hogy azt, aki tizenharmadiknak érkezik, minden földi jóban fogják részesíteni. Tizenharmadikul Baratye Janó korikóci tót kivándorló érkezik meg a gyermekeivel, Janóval és Ancsurával.

A tótoknak eleinte tetszik a dolog. Ámde Ancsuka szerelmes egy Kis Pista nevű legénybe, aki szintén Amerikában van. Ezt észreveszik Archibald és Clarisse. Az amerikai a kis tót leánynak kezd kurizálni. Clarisse pedig a magyar fiut szédíti. Sikerül őket egymástól szétválasztani és olyan boldogtalanná tenni, hogy Cheswick már azt hiszi, hogy elvesztette a fogadást. De nem adja fel a reményt és követi a tót családot haza Magyarországra.

A kis tót faluban fenn a Szepességben Ancsura boldogtalan, apja hiába vigasztalja. Jönnek az amerikaiak és Gábor úgy intézi a dolgot, hogy Kis Pista hallja, a mit Ancsura elutasítja a milliomost, akire féltékeny volt. Mind a három szerelmes megtalálja a párját és a fogadás nagy summájából jut a boldog tótoknak. Eddig a mese s ha ehhez hozzávesszük a finom muzsikát, előrelátható az operett váradi sikere.

Délutáni előadások. E héten is két délutáni előadás lesz. Ezuttal is körültekintő izléssel állította össze a délutáni előadások műsorát a direktió. Szombat délután a Stambul rózsája, ez a finom muzsikájú Fall-operett, vasárnap délután a szenzibilis amerikai színjáték, a Románc kerül előadásra.

Igazságszolgáltatás.

A gyújtogató. *Torbogye* Illés Vasaskőfalván szolgálatban állott *Popa György* nénel, aki felmondott neki, mert szerelmi ajánlatokat tett sógoranjének és ennek hugának. A következő nap meggyuladt a széna a kertben s a csendőrség *Torbogyéra* terelte a gyanút. Tegnap állott az esküdtek előtt a vádlott, aki tagadott. *Szóllóssy Gyula* elnök kérdésére kijelentette, hogy ő el volt ugyan keseredve, de nem tett szerelmi ajánlatot senkinek. Ha asszony kellett volna neki, megházasodott volna. Allitsanak tanut, hogy ő ostromolta *Popánét*.

Elnök: Szerelmi ajánlathoz nem viszek tanut.

Vádlott: Ha igaz, akkor akasszanak fel!

Dr. *Bolza Alfonz gróf* és *Sonnenwirth Lajos dr* kérdése után a tanukat hallgatták ki. A tárgyalást ma folytatják.

MOZI.

Titkos utak. A sors titkos utjait rajzolta meg biztos kézzel a pompás szíójáték szerzője, mely a *Vigadó* mozgó mai remek új műsorának ritka érdekessége. *Nils Chrisander*, a nemrég feltűnt eredeti tehetségű dán színész egy sebészfőorvos alakját ábrázolja a darabban. *Chrisander* alakítása mesteri és maga a film elsőrangú és diszére válik a *Vigadó* műsorának.

Szenzációs detektívdrama az Uránia-ban. Az internacionális filmpiacon mos-

tanában különös feltűnést keltett egy detektívfilm, mely a megszokott bűnügyi felvételektől lényegesen különbözött. Egészen új téma és egészen eredeti technika volt az, ami a szakemberek figyelmét magára vonta s a filmnek hihetetlen kelete lett, úgy hogy ma Berlinben és Konstantinápolyban, Bécsben és Stockholmban egyaránt műsoron van a *Négy lábú ember*, a megdöbbentő detektív-történet. Az *Uránia* mai új műsora számára szerezte meg a szenzációs filmet, melyet bizonyára a nagyváradi közönség is nagy tetszéssel fog fogadni.

Nyílttér

A nagyváradi zsákkölcsönzők

együttesen ez uton értesítik üzletfeleiket és a t. gazdaközönséget, hogy csöves-tengeri betakarításához (dézmalálásához) ez idén senkinek sem fognak zsákokat kölcsön adni, mert a csekély készleteket ezáltal is kimeríteni akarják. — A csépléshez kölcsön vett zsákokat természetesen csöves tengerihez vagy más célra felhasználni nem szabad.

Főszerkesztő: Dr. KRÖGER ALADÁR. Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY
Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Meghívó.

A Tüzifa Fogyasztási Részvénytársaság folyó évi szeptember 29-én délelőtt 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melyre a részvényesek ez uton hívatnak meg.

Tárgy:

1. Az alagszabályok módosítása.
2. Az alapszabályok módosítása folttán eszközzendő választások.
3. Esetleges indítványok.

A közgyűlés Nagyváradon a Nagypiac-téren levő Üllman-féle palotában a vállalat hivatalos helyiségében lesz megtartva.

Az alapszabályok értelmében a részvényeket kérjük letétbe helyezni, illetve a letét helyét a letéti jegy felmutatása mellett a részvénytársasággal tudatni. A letét helyét a részvényesek szabadon választhatják.

Nagyvárad, 1918. szeptember hó 20-án.

Tüzifa Fogyasztási Részvénytársaság.

VAS és rézágak,

afrikai és lószőrmatracok, amerikai és sodrony-ágybetétek: öszszehajtott ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

Kijárónak keres 14—15 éves leányt a Tiszántúl kiadóhivatala azonnali belépésre.

URÁNIA mozgószínház	MA A négy lábú ember. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.
----------------------------	---

APOLLÓ mozgószínház	MA Luxemburg grófja. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.
----------------------------	--

VIGADÓ mozgószínház	MA Titkos utak. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.
----------------------------	---

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mosás ütővel	12—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérrel	15—
Majolika táca fogóval	8—
Majolika cukortartó díszes	8—
Majolika gyümölcskészlet	8—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12—
Boros	12—
Likör	12—
Befőttes készlet kristály fehérek	12—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12—
Majolika fali sőtartó színes	8—
Majolika vizeskanca színes	10—
Kenyérfőző színes üveggel	10—
Chinaezüst cukortartó	10—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10—
Majolika virágváza színes	5—
Majolika virágfazék	5—
Majolika díszfigura	5—
Porcellán főzőlábas	5—
Porcellán főzőfazék	5—
Teáskészlet színes aranyozással	50—
Kávékészlet színes aranyozással	50—
Feketékészlet színes aranyozással	50—
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150—
Hidegfeivágottas készlet sz. aranyozással	40—
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50—
Faltűkör színes aranyozott kerettel	80—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	30—
Teáspohár chinaezüst foglalásban	8—
Teáscsésze színes finom aranyozással	4—
Kávécsésze	4—
Köpcésésze	5—
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5—

Nípek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt vizek, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám: 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Női kalap
készítést és alakítást elvállalok szolid árban. Dr. Berkovits Ferenc-u. 43. Papp Ferencné.

„Óriás földieper“
palántákat 100 darabonként utárvétellel szállít 8 koronáért Haverlandné Mezőtelegd 2.

Tanuló-fiuk,
leányok és munkásnők jó fizetéssel felvétetnek Feldstrick Kálmán könyvkötészetében, Széchényi tér 6.

Izletes saláta csakis **„salátféx“** saláta fűszerrel készíthető, ecet, olaj, bors vagy só hozzátevéle nélkül használható. Kapható Farkas István Apolló drogériájában.

Poloskairtó
Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskákirtására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló“ drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Uridivat
Czillér Imre Nagyaruházában. Férfi- és fiukalapok, nyakkendők, ingek, gallérok, kézelők, zsebkendők, harisnyák, sétabotok, bőrdaruk, pénztárcák, esőköppeny, esőernyők, acélárak legolcsóbban. Tisztviselőkedvezmény. d

Ruhafesték
valódi két oroszlan Hvédjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Vizonteladók árendemenyben részesülnek. Farkas István „Apolló“ drogériája, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Kiadó
üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.t.“ Irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, 1. emelet. Telefon 14-00.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivatalsszolgálatmínőségben állandó alkalmazást nyer az Egyetért Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Ászok fák eladók
Sal Ferenc-u. 10. sz. a.

Fényképészeti
lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló“ drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Ne dobja ki pénzét
ruháért, mert a kiűnően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért háziilag átfestheti. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszerárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó
három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló“ drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Pemete
és hársfamézucorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszerárában, a városháza mellett.

Jogi könyvek
gyűjteményes kiadások, Corpus Juris Hungarici 1900-ig bőrkötésben stb. eladók. Cim a kiadóban.

Ór
lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3-5 óra között a részvénytársaság Irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, 1. emelet.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) kocsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r.t. nagyváradi cégnél nyerhető.

Tavaszi
szepplők, májfoltok, bőrrőzség, kiütés, mitesszerek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Eleckrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstam-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévvíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabásu nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrassal, uszástanítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1. Parkszálloda épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.

Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és

Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a Magyar Bank r.-t.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelőséggel

a Középiskolai Előkészítő

Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Uj kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000.

LEGF. BUZACSIRIZ,

folyékony „ARGOS“ csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk. A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.